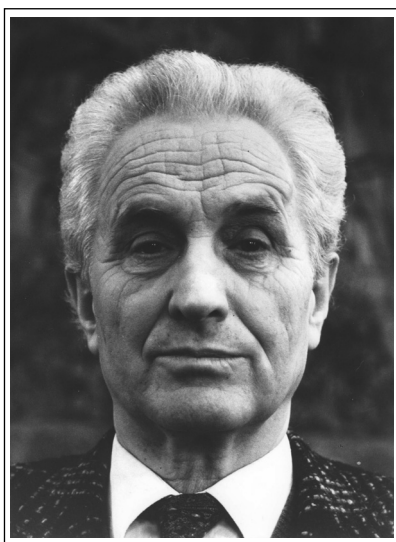

RAFO BOGIŠIĆ

(Dubravka-Konavli, 2. III. 1926. – Zagreb, 6. X. 2010.)

Rafo Bogišić rođen je 2. ožujka 1925. u konavoskom selu Dubravka. U Dubrovniku je pohađao Franjevačku klasičnu gimnaziju, gdje su ga, u zadnjoj godini gimnazijskoga školovanja, zatekla strahotna ratna zbivanja koja će umnogome obilježiti njegov život. Krajem 1944., po ulasku partizana u Dubrovnik, Bogišić je najprije bio tihim svjedokom tragične sudbine svojih gimnazijskih profesora, koje su partizani kao »ratne zločince« i »narodne neprijatelje« mučki poubijali na Daksi. Potom je, početkom 1945., bio mobiliziran u partizansku vojsku, u kojoj je ostao dvije godine.

Vrativši se u Dubrovnik, dovršio je prekinuto gimnazijsko obrazovanje. Na Filozofskom fakultetu u Zagrebu je 1952. godine diplomirao studijsku skupinu narodni jezik i književnost i talijanski jezik. Doktorirao je na istome fakultetu 1965. godine disertacijom *Književno djelo Nikole Nalješkovića*. Ondje je već od 1957. godine bio zaposlen kao asistent na Odsjeku za jugoslavenske jezike i književnost. Docentom je postao 1966.,

izvanrednim profesorom 1972., a redovitim profesorom i predstojnikom Katedre za stariju hrvatsku književnost 1977. godine, koju je službu vršio sve do umirovljenja. Osim na Filozofskom fakultetu u Zagrebu, predavao je i na Zagrebačkoj slavističkoj školi u Dubrovniku te na poslijediplomskom studiju u Zagrebu i Dubrovniku.

Od 1970. godine član je Društva književnika Hrvatske. Godine 1977. izabran je za izvanrednog člana Jugoslavenske, a 1991. za redovitog člana Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti u Razredu za književnost.

Sudjelovao je u osnivanju Dana hvarškoga kazališta. Redovito je surađivao s Maticom hrvatskom te je jedno vrijeme bio i članom njezina Glavnoga odbora.

Godine 1969. dodijeljena mu je Goranova nagrada za književnost, a 2005. Državna nagrada za životno djelo iz područja humanističkih znanosti.

Područje Bogišićeva prvotnoga znanstvenog interesa jest ranonovovjekovna hrvatska književna kultura, osobito dubrovačka renesansna književnost. Kasnije ga je proširio i na svu stariju hrvatsku pisanu kulturu, tako da se, u mnogim obavijestima o njegovoj smrti, često može naići na sljedeću tvrdnju (ili njezinu parafrazu): »Gotovo da ne postoji važniji pisac starijega razdoblja, sa štokavskoga, čakavskoga ili kajkavskoga književnojezičnoga područja o kojemu Rafo Bogišić nije stručno i znanstveno pisao« (Josip Bratulić, »U spomen Rafi Bogišiću [1925–2010]. Život za tisuću života«, *Vijenac*, 21. 10. 2010.). Svojim je znanstvenim knjigama i studijama uvelike pridonio poznavanju pojedinih starijih hrvatskih pisaca te time i popularizaciji starije hrvatske književnosti. Pritom se, kako primjećuje Bratulić, »Bogišićevo istraživanje starije hrvatske književnosti uvijek obazire na europski kontekst, ali je on uvijek upozoravao i na veoma važnu činjenicu: na organsku povezanost pojedinih razdoblja i područja u cjelinu književnih zbivanja na prostoru Hrvatske, Slavonije i Dalmacije, s Dubrovnikom i Bosnom i Hercegovinom, tj. s cjelokupnošću hrvatskoga jezičnog i narodnosnoga prostora. Svako važno književno djelo, naime, Rafo Bogišić interpretira u slijedu sa starim pobudama, ali i s novim poticajima kojima se pojedino djelo ugrađuje u razdoblja koja slijede: svako djelo raste na korijenu tradicije, ali svojim postojanjem zrači u vremenu u kojem nastaje, i za razdoblja koja slijede.«

Upravo na tragu Bratulićeva uvida kreću se riječi samoga Bogišića kojima je, u *Večernjem listu* od 8. kolovoza 1993. – pod naslovom »Jubilej osobita znaka« – popratio trideseti, slavljenički broj časopisa *Croatica christiana periodica*. Tu Bogišić ukazuje na usku povezanost hrvatskoga crkvenog i kulturnog područja, koja je, bilo to priznato ili ne, utjecala na identitet hrvatskoga naroda, tijekom čitave njegove povijesti – od samih početaka pa do današnjih dana. Zahvaljujemo mu da je u našem časopisu prepoznao uspjeti izričaj te povezanosti te da je uočio naše nastojanje da svojim znanstvenim djelovanjem što je moguće više uđemo u tkivo cjelokupne stvarnosti hrvatskoga kulturnog subjekta: »Hrvatski kulturni subjekt upravo je onako složen organizam kao što je složen i kompleks zanimanja i preokupacija koje je iskazivao časopis *Croatica christiana periodica*. Riječ je o ediciji koja se zanima i približava svim kvalitetama od kojih je hrvatski kulturni subjekt oblikovan. Da je to tako, nije nimalo čudnovato. Hrvatska narodna povijest od doseljenja hrvatskog naroda na istočnu jadransku obalu, od pokrštenja i ulaska u zapadnoeuropsku mediteransku kršćansku sferu pa do danas ne može se dijeliti od crkveno-vjerske povijesti istog tog naroda. Hrvatski narodni i kulturni subjekt crkvenu i vjersku razinu ima među

fundamentalnim aspektima svog postojanja i svog trajanja. Nije zato nimalo čudnovato što su prvotne namjere časopisa ubrzo prerasle u široko zasnovanu platformu hrvatske kulture svih umjetničkih grana i svih znanstvenih disciplina koje su u sklopu crkvenog i vjerskog okvira – u njegovoj bližoj ili daljnjoj, stvarnoj ili formalnoj vizuri – djelovale i sudjelovale pri stvaranju hrvatskog kulturnog individualiteta.«

Završavajući taj svoj prilog o našem časopisu, u kojem osobitom vrijednošću smatra otvorenost znanstvenim raspravama o »univerzalnom« i »humanističkom aspektu hrvatske kulture i književnosti«, Bogišić mu je poželio »dug život i nastavak uspješnog trajanja na korist kulture i naroda u čijem krilu djeluje«. Tome je »uspješnom trajanju« i sam mnogo pridonio kao dugogodišnji suradnik i član stručnoga uredništva časopisa *Croatica christiana periodica*, sve do smrti, koja je 6. listopada 2010. prekinula njegov bogat, ispunjen i nadasve plodonosan život.

Bogišićev bogati opus sadrži više od 130 znanstvenih radova i rasprava, te stotinjak stručnih i popularno-stručnih radova.

Najvažnija njegova djela su: *O starim hrvatskim pjesnicima* (1986.), *Na izvorima* (1976.), *Književne rasprave i eseji* (1979.), *Riječ književna stoljećima* (1982.), *Mladi dani Marina Držića* (1987.), *Tragovima starih* (1987.), *Hrvatska pastorala* (1989.), *Tisuću života, jedan put* (1991.), *Dnevnik vladike Deše* (1993.), *Marin Držić sam na putu* (1996.), *Zrcalo duhovno* (1997.), *Dubrovački sažetci* (2007.), *Patnje mladoga Džore* (2007.). Usto je za biblioteku »Pet stoljeća hrvatske književnosti« priredio tri velike hrestomatije u kojima su objavljeni mnogi nepoznati ili pak teško dostupni tekstovi starih hrvatskih pisaca: *Zbornik stihova XV. i XVI. stoljeća* (1958.), *Zbornik stihova XVII. stoljeća* (1967.), *Zbornik stihova i proze XVIII. stoljeća* (1973.). Priredio je i nekoliko antologija hrvatske poezije starijega i novijega razdoblja, od kojih osobito valja istaknuti antologiju stare hrvatske lirike *Leut i trublja* (1971.), koja je doživjela nekoliko izdanja.

Suzana Jukić

Dragi naš Rafo!

U ovome tužnom času kad se Tvoja obitelj i rodbina, Tvoji prijatelji, znanci i svi poštovatelji Tvoje plemenitosti i Tvojih brojnih djela opraštamo od Tebe, predajući Tvoje ispaćeno tijelo zemlji na mirogojskom brežuljku podno Zagrebačke gore, ne mogu prepustiti zaboravu Tvoja mladenačka razmišljanja o hrvatskoj zemlji kad si 1944./1945. i sam sudjelovao u oslobađanju Istre, koju si u svome literarnom nadahnuću nazvao »paradigmom povijesti i sudbine Hrvatske u cijelosti«, posebno ushićen slikom radosne i rasvijetljene Raše, okićene hrvatskim zastavama u noći njezina oslobođenja, svjedočanstvo hrabrosti koje si nesebično prenosio mladim generacijama svojih studenata i poklonika.

Hvala Ti na junačkoj odlučnosti kojom si Ti, izdanak višestoljetne slobodarske Republike sv. Vlaha, proučavao i podastirao javnosti, domaćoj i svjetskoj, kulturne i znanstvene dosege svog naroda, koji je spomenute elemente stoljećima nesebično ugrađivao u jedinstveni europski prostor. Prisjetimo se primjera radi godišnjih međunarodnih znanstvenih

skupova u Hvaru, pod zajedničkim naslovom »Hvarski kazališni dani«, koji dočaravaju čitateljima hrvatska dostignuća na polju diplomacije, kulture, znanosti i umjetnosti od srednjega vijeka do modernog vremena. Bio si prvi član stručnog uredništva i dugogodišnji suradnik časopisa *Croatica christiana* u nevrjeme i u vrijeme.

Dragi naš Rafo, hvala Ti za trag koji si nam ostavio, za širinu srca kojom si prihvaćao druge, za uspravnost kojom si hrabro koračao kroz život. Na svemu Ti iskrena hvala i bila Ti laka ova hrvatska zemlja, u čije si dobro ulagao sve svoje umne i fizičke sposobnosti i koju si neizmjerljivo ljubio.

(Oproštaj glavnog urednika CCP-a nad Rafinim grobom)

Andrea Filić